

О.А. Власюк

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник: професор,

канд. пед. наук Л. В. Калініна

Відеоматеріал як засіб формування аудитивної компетенції учнів старшої школи

Розвиток сучасної техніки та відкритий доступ до широких джерел інформації сьогодні дають змогу інтенсифікувати навчально-виховний процес та вивести його на якісно новий рівень. Це стосується й навчання англійській мові, а зокрема, й одному з найскладніших типів діяльності – аудіювання. При традиційному підході до викладання іноземної мови для прослуховування обираються аудіозаписи, проте ми вважаємо, що доцільним є широкомасштабне активне впровадження відеоматеріалів як засобів формування аудитивної компетенції учнів старшої школи.

Аналіз літературних джерел свідчить, що дослідженням даного питання займалися як вітчизняні, так і зарубіжні дослідники. Так, роль аудіовізуальних засобів при навчанні іноземній мові вивчали І. О. Зимня, О. О. Леонтьєв, О. І. Барменкова, С. Каннінгхем, Дж. Роуз. Вивченням переваг використання повнометражних автентичних фільмів займалися Г. О. Поличко, Л. С. Зазнобіна, Ю. Н. Усов. Роль автентичних відеофрагментів (новин, реклами, уривки фільмів, програм) у формуванні іншомовної комунікативної компетенції досліджували О. В. Глушак, М. І. Дубровіна, В. Л. Прокоф'єва. На основі вивченого матеріалу можна зробити висновок, що використання відеоматеріалів є доцільним з кількох причин:

1. Імітація ситуації реального живого спілкування (мовлення у сукупності з мімікою та жестами). За деякими даними невербальні засоби

комунікації передають більше ніж 55% інформації, тому перегляд відео для учнів – це змога зануритись у реальне іншомовне середовище.

2. Використання відеоматеріалів у навчанні іноземної мови базується на одному з основних методичних принципів – принципі наочності. Візуальна опора допомагає повніше сприймати інформацію, розвантажити пам'ять та підвищити смислове розуміння.

3. Використання відео на уроці сприяє виникненню ефекту співучасті і співпереживання з героями, що в свою чергу створює на занятті умови реальної вмотивованої комунікації. ефекту співучасті і співпереживання з героями, що створює умови реальної комунікації.

4. Відеоматеріали є авторитетним джерелом інформації та викликають появу пізнавальних інтересів. Із зростанням зацікавленості мимовільна увага переходить у довільну, а інтенсивність запам'ятовування зростає.

В учнів старшої школи (які з психологічної точки зору знаходяться у стадії ранньої юності) розвиток сприймання виявляється у домінуванні його довільної форми. Старшокласники можуть свідомо зосереджуватись на сприйманні складних матеріалів, на спостереженні за явищами та виокремленні суттєвої інформації. Сприяє навчанню аудіюванню і активний розвиток пам'яті та зростання її обсягу, що створює гарні передумови для запам'ятовування почутої інформації, членування її на сегменти (розбиття довгих речень на частини), вміння подумки вести логічний ланцюжок тощо.

Значні зміни відбуваються й в увазі: зростає її обсяг та швидкість переключення [4]. У ранньому юнацькому віці розвивається здатність тривало зосереджуватись на пізнавальних об'єктах, переборювати дію сильних відволікаючих подразників, розподіляти й переключати увагу. Значний вплив на активність уваги (власне, як і на продуктивність пам'яті) має емоційна складова та особисте зацікавлення учнів в предметі. Те, що викликає у старшокласників емоційний відгук, привертає більшу увагу та міцніше викарбовується у їх пам'яті. Якщо врахувати, що власне

відеопродукція є об'єктом інтересів старшокласників, стає зрозуміло, що використання відеоматеріалів є дієвим способом формування аудитивної компетенції.

Цілком очевидно, що не кожен відеоматеріал має таку значну методологічну, виховну та розвивальну цінність [3]. Щоб досягти потрібного ефекту, слід дотримуватися певних критеріїв відбору матеріалів. На нашу думку головними серед них є:

1. Автентичність. Лише такий матеріал можна вважати достовірним у лінгвістичному та соціокультурному плані.
2. Сучасність. Він повинен містити сучасну лексику та актуальну для учнів інформацію.
3. Функціональність. Кожне навчальне відео повинно мати «прив'язку» до матеріалу, що вивчається, ситуації, що розглядається тощо.
4. Відповідність вікові. Бажано, щоб відео торкалося питань, які знайомі та близькі старшокласникам (професії, самовизначення, стосунки).
5. Наявність різних форм мовлення. Наявність і монологів, і діалогів інтенсифікує сприйняття та робить комунікацію наближеною до реальної. Те саме стосується і надлишкової інформації.
6. Відповідність структури. Матеріал повинен містити експозицію та мати чітке формулювання головної думки на початку, в кінці чи у заголовку тексту [1]; [2]. Доцільна тривалість запису – до 10 хвилин. Психологічний розвиток старшокласників уже досяг того рівня, коли вони можуть свідомо зосереджуватись і на картинці, і на аудіоряді, проте робота з відео викликає певні мовні труднощі (лексичні, граматичні та фонологічні) [1]. Але враховуючи, що старшокласники набувають рівень B1, допускається використання матеріалів з нестійкими логічними зв'язками між окремими фактами, що ускладнює миттєве виділення головного й другорядного.

Спираючись на визначені вимоги до відеоматеріалів, критерії їх відбору та навчальні плани з англійської мови для 10-11 класів, ми відібрали відеоматеріали, які, на нашу думку, доцільно використовувати для

формування аудитивної компетенції. Усі вони відповідають навчальним планам та співвідносяться з темами, які вивчаються у старшій школі в рамках курсу англійської мови. Так, наприклад, в рамках теми «Харчування (національна кухня Великої Британії та України)» ми використали відео “Food” із серії “This is Britain”, записане видавництвом Oxford. Відео побудоване на поєднанні монологічного та діалогічного мовлення та торкається актуальних для учнів тем (самостійний похід до магазину, приготування їжі тощо). А для вивчення теми «Наука і технічний прогрес (сучасні засоби комунікації)» було використано матеріали із серії «Technology — Learning English TV». Зокрема, *How a Robotic Suit Helped a Man Walk* та *Africa Is the World’s Fastest-Growing Mobile Market*. Вони представлені у формі новин, а текст начитують «репортери». Саме тому мовлення максимально наближене до сучасної літературної норми, а його темп нешвидкий та чіткий.

Робота над усіма відео проходила за схожою схемою у три етапи: до перегляду відео (pre-watching), під час перегляду (while-watching) та після перегляду (after-watching). На першому етапі робота проходила у таких напрямках: 1) усунення мовних труднощів (учні отримували перелік незнайомих слів); 2) передбачення змісту відео за заголовком; 3) обговорення культурних реалій (What do you know about traditional British food?) тощо.

На другому етапі учні працювали над такими задачами: 1) розуміння сюжету (watch and choose the right variant; arrange the scenes in order of succession; explain who are these heroes; read the description and say who is it...); 2) розуміння нових лексичних одиниць (find English equivalents) і т. д.

На третьому етапі були такі задачі: 1) обговорення сюжету (What is the main idea of the video? Reproduce the dialogue between...) 2) обговорення ідей (Comment on the idea of robotization; What is the main problem of disabled people in modern society?) тощо.

Під час виконання завдань було виявлено ряд типових проблем та труднощів, з якими зіштовхнулися майже всі старшокласники. Так, під час

обговорення культурних реалій значна частина учнів виявила поверхнєве знання теми. При роботі із завдання типу «choose the right variant» учні часто давали помилкові відповіді на питання підвищеної складності, які вимагали занурення у деталі. При обговоренні тем, які виходили за межі відео, деякі старшокласники відчували труднощі із побудуванням спонтанного логічного висловлення англійською мовою. Окреслені проблеми поступово усувались шляхом роботи над помилками та виконанням аналогічних завдань.

На основі проведеного аналізу та отриманих даних можемо зробити ряд висновків. Учні відчують проблеми із роботою над матеріалом, який вимагає глибокого та детального занурення в тему. Проте використання означених відео разом із комплексом вправ (pre-, while- та post-watching) допомагає не лише краще засвоїти тему, але й розвиває мовний слух старшокласників. Багаторазове виконання аналогічних вправ, робота над помилками та цілеспрямований розвиток мовного слуху покращують навички сприйняття та розуміння іншомовних автентичних відео.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бігич О. Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні / О. Б. Бігич // Іноземні мови. - 2012. - № 2. - С. 19-30.
2. Ильченко Е.А. - Использование видеозаписи на уроках английского языка // Первое сентября. Английский язык - 2003. - №9. – С. 7-10.
3. Новикова Н. Г. Использование аутентичных видеоматериалов при обучении монологическому высказыванию на иностранном языке студентов технических специальностей // Молодой ученый. — 2013. — №6. — С. 711-715
4. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчукта ін.— К.: Просвіта, 2001.— 416 с.